

IV. A görög irodalom: epika, líra

1. Milyen közös vonás kapcsolja össze a következő mitológiai személyeket? Mi bennük az egyéni?

Kalliopé: _____ Erató: _____

Kleió: _____ Terpszikhoré: _____

Melpomené: _____ Thaleia: _____

Euterpé: _____ Polühümnia: _____

Uránia: _____

2. Egészítsd ki a táblázatot a görög irodalomra vonatkozó adatokkal!

Évszázad	Szerző	A mű címe	Műnem	Műfaj
Kr. e. 8. sz.	_____	<i>Iliász</i>	_____	_____
	_____	<i>Odüsszeia</i>	_____	_____
Kr. e. 7. sz.	_____	<i>A spártai harcosokhoz</i>	_____	_____
	Arkhilokhosz	<i>A nagyképű hadvezérekhez</i>	_____	_____
	_____	_____	_____	_____
Kr. e. 7–6. sz.	Szolón	<i>Az igazi gazdagság</i>	_____	_____
	(Kr. e. 640–594)	_____	_____	_____
	Alkaiosz	<i>Bordal</i>	_____	_____
	(Kr. e. 630–570)	_____	_____	_____
Kr. e. 6. sz.	_____	<i>Édesanyám, nem perdül</i>	_____	_____
	(Kr. e. 628–568)	<i>a rokka...</i>	_____	_____
	_____	<i>Aphroditéhoz</i>	_____	_____
Kr. e. 6. sz.	Mimnermosz	<i>Nannó</i>	_____	_____
Kr. e. 6–5. sz.	_____	<i>Engem a szerelem...</i>	_____	_____
	(Kr. e. 572–487)	_____	_____	_____
	_____	<i>Gyülölöm...</i>	_____	_____

	_____	<i>A thermopüilai hősök</i>	_____	_____
	(Kr. e. ?556–?486)	<i>sírfelirata</i>	_____	_____
Kr. e. 5. sz.	_____	<i>A leláncolt Prométheusz</i>	_____	_____
	(Kr. e. 525–456)			
	Szophoklész	<i>Antigoné</i>	_____	_____
	(_____)			
	_____	<i>Oidipusz király</i>	_____	_____
	_____	<i>Oidipusz Kolónoszbán</i>	_____	_____
	Euripidész	<i>Hippolitosz</i>	_____	_____
	(Kr. e. 480–406)			
	_____	<i>Iphigeneia Auliszbán</i>	_____	_____
	_____	<i>Élektra</i>	_____	_____
Kr. e. 5–4. sz.	Arisztophanész	<i>A felhők</i>	_____	_____
	(Kr. e. 450–385)			
	_____	<i>Lysistrate</i>	_____	_____

3. Milyen történelmi, társadalmi események hatottak a görög epika, líra és dráma kialakulására?

4. Mit nevezünk homéroszi kérdésnek?

5. Hogyan bizonyíthatjuk, hogy az *Odüsszeia* az *Íliásznál* később keletkezett?

6. Határozd meg az *eposz* fogalmát! Sorold föl az eposzi kellékeket!

7. Foglald össze röviden az *Íliász* és az *Odüsszeia* témáját!

8. Vázold föl az *Odüsszeia* szerkezetét az idő- és helyvonalatkozások, illetve a főbb szereplők és cselekményelemek megjelölésével!

9. Hasonlítsd össze az *Íliász* és az *Odüsszeia* időszerkezetét!

10. Jellemezd a küklópsz-kaland alapján (*Odüsszeia*, IX. ének) Odüsszeuszt!

11. Milyen közös vonások kapcsolják össze Akhilleuszt és Odüsszeuszt?

16. Keress ismétlődő szerkezeteket (toposzokat) a homéroszi eposzokból!

17. Kik voltak Agamemnón gyermekei? Mit tudsz róluk?

18. Mit tudsz Kasszandráról?

19. Hasonlítsd össze Alkaiosz *Bordal* című költeményét (*Szgy. I.*, 103. o.) és az *Odüsszeia* III. énekének néhány sorát!

„És miután a király gyönyörű házába betértek,
széken, karszéken sorra mind megtelepedtek;
s nékik amint odaértek, az agg vegyített vegyítőben
jó tizenegyéves, mézédés bort, melyet ekkor
vett csak elő gazdasszonya és fedelét kibogozta;
hát ebből vegyített az öreg, s loccsantva, sokáig
hívta imával Athénét, pajzsos Zeusz atya lányát.
Majd miután mind áldoztak, s ittak, amennyit akartak,
akkor mind hazaindult már lepihenni lakába...”

Mi a különbség a két hasonló jelenetet – a borozgatás csendes örömét – bemutató szöveg között az ábrázolás szempontjából?

20. Verstani szempontból mi a hasonló a görög *a)* elégiában és *b)* az epigrammában? Ritmizáld az idézett sorokat!

a) „Szégyen a férfira, hogyha a véres harcban a dárda
hátról döfi át, épp amikor menekül.”

b) „Itt fekszünk, vándor, vidd hírül a spártaiaknak:
megcselekedtük, amit megkövetelt a haza.”

21. Miben tér el a Kr. e. 7–6. századi görög és a modern elégia értékszerkezete?

22. Hogyan ábrázolnád betűjelekkel Szapphó *Aphroditéhez* című versének szerkezetét? Hogyan változik a hangnem, az időkezelés az egyes egységekben? Milyen műfaj jellegzetességeire utal az elemzés?

23. Berzsenyitől idézünk. Milyen strófászerkezeteket ismersz föl az idézetekben? Ritmizáld a sorokat, és nevezd meg a sorfajtákat!

„Romlásnak indult, hajdan erős magyar! _____

Nem látod, Árpád vére miként fajul?

Nem látod a bosszús egeknek

Ostorait nyomorult hazádon?

Partra szállottam. Levonom vitorlám. _____

A szelek mérgét nemesen kiálltam.

Sok Charybdis közt, sok ezer veszélyben

Izzada orcám.

24. Kinek a műveire utalnak a következő kulcsszavak?

idea-tan; barlang-hasonlat; *Apologia*; *Phaidón*; *Állam*

25. A három görög gondolkodó mester–tanítvány kapcsolatban állt. Állítsd időrendbe a születési és halálzási évszám segítségével Platón, Szókratész és Arisztotelész tevékenységét!

26. Mit jelent?

a) *filozófia*, *filozófus*: _____

b) *szofista*: _____

c) *bibliofil*: _____

d) *sztoa*: _____

e) *sztoicizmus*: _____

f) *gimnázium*: _____